



انجمن جامعه‌شناسی ایران  
۱۳۷۰

# «دگرگونی‌ها و پیداری‌های جامعه ایران: «امیدها» و «پیم‌ها»»

چکیده مقالات



## پنجمین همایش کنکاش‌های مفهومی و نظری درباره جامعه ایران

THE 5TH CONFERENCE OF CONCEPTUAL & THEORETICAL REFLECTIONS ON IRANIAN SOCIETY

زمان: سه‌شنبه ۲۴ تا پنج‌شنبه ۲۶ خردادماه ۱۴۰۱

TUESDAY 14 - THURSDAY 16 JUNE 2022

حامیان و همکاران همایش



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



## جامعه تک‌ریخت (ایزومورفیسیم)؛ الگویی مفهومی برای درک تغییرات و تبیین دگرگونی‌های اجتماعی جامعه ایران

حسین اکبری<sup>۱</sup>

در ارتباط با مفهوم‌سازی نظری فرآیندهای اجتماعی به‌منظور درک تغییرات و دگرگونی‌های اجتماعی - تاریخی جامعه ایران، رویکردهای اجتماعی و جامعه‌شناختی متعددی ارائه گردیده است. در این رویکردها محققین عمدتاً با تأکید بر یک جنبه مانند عوامل خارجی، عوامل فرهنگی، استبداد، عوامل جغرافیایی، عوامل فراملی، عوامل اجتماعی و عوامل اقتصادی، سعی در تبیین وضعیت موجود ایران و مشخص کردن عناصر مؤثر بر تغییرات و دگرگونی‌های اجتماعی در آن نموده‌اند. وجود رویکردهای مختلف در ارتباط با جامعه ایران نشان‌دهنده پیچیدگی بسیار تغییرات و دگرگونی‌های اجتماعی آن است.

مقاله با مرور انتقادی کوتاه بر دیدگاه‌های ارائه‌شده و با بررسی شواهدی از تاریخ ایران با ارائه طرحی فرانظری سعی نموده است تا الگویی مفهومی برای درک تغییرات و تبیین دگرگونی‌های اجتماعی در جامعه ایران ارائه دهد. یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد که دال مرکزی و عنصر مشترک در تمام گزاره‌های نظری ارائه شده، وجود «نوسان» و «بی‌ثباتی دوره‌ای» در جامعه ایران است. بررسی شواهد تجربی و تحلیل انتقادی دیدگاه‌های ارائه شده نشان می‌دهد که علی‌رغم مدعیات نظری در ارتباط با کوتاه مدت بودن جامعه ایران، جامعه ایران از یک مقاومت سخت در برابر تغییرات ساختاری و «ثبات در هسته اصلی»، علی‌رغم وجود نوسانات زیاد در چینش عناصر ساختاری در هر اپیزود تاریخی برخوردار است. مقاله با ارائه مفهوم مرکزی «جامعه تک‌ریخت (ایزومورفیسیم)» سازوکارهای مؤثر بر آن و قدرت تبیینی این مفهوم را در درک تغییرات و دگرگونی‌های اجتماعی جامعه ایران نشان داده است.

واژگان کلیدی: جامعه ایران، جامعه تک‌ریخت (ایزومورفیسیم)، فرآیندها، نوسان، بی‌ثباتی

**Keywords:** Iranian society, isomorphism society, processes, fluctuation, instability